

OM STATISTIKEN SOM BESKRIVER FORSKNINGSFINANSIERINGEN INOM HÖGSKOLESEKTORN

Om statistiken som beskriver forskningsfinansieringen inom högskolesektorn

**en rapport från den forskningsstatistiska samverkansgruppen mellan
Högskoleverket, Statistiska centralbyrån och Vetenskapsrådet**

2007-06-29

Sammanfattning

Denna rapport har sammanställts av en arbetsgrupp bestående av representanter från Statistiska centralbyrån, Högskoleverket och Vetenskapsrådet. Rapporten ger en översikt av den forskningsstatistik för högskolesektorn som Statistiska centralbyrån och Högskoleverket sammanställer. Likheter och skillnader i utformningen av de båda myndigheternas forskningsstatistik för högskolesektorn diskuteras i rapporten.

Vidare beskriver rapporten ett genomfört arbete som syftat till att förbättra precisionen i Statistiska centralbyråns forskningsstatistik för högskolesektorn. Som ett resultat av gruppens arbete har ämnesuppdelning av tidigare ej ämnesuppdelade forskningsmedel genomförts och tillägg gjorts av tidigare ej rapporterade medel. När det gäller forskningsmedel som tidigare inte räknats in i statistiken kan som exempel nämnas investeringsutgifterna för hela sektorn år 1995/96 och utbildningsbidragen för forskarstuderande under flera år runt millennieskiftet.

Rapporten behandlar även omräkning från löpande till fast pris och den tämligen komplicerade förändringen som decentraliseringen av premierna för de statliga avtalsförsäkringarna inneburit.

I forskningsstatistiska sammanhang presenteras ofta intäktssidan eftersom intäkterna kan fördelas på finansieringskälla. När det gäller omräkning av intäkter för forskning och forskarutbildning till utgifter för forskning och utveckling (FoU) presenterar rapporten en ny omräkningsmetod. Den nya metoden är direkt kopplad till forskarutbildningsstatistiken och innebär små förändringar av FoU-statistiken för senare år. För åren under andra hälften av 1990-talet innebär den föreslagna beräkningsmetoden förändringar upp till 1,7 % på totalnivå.

Det genomförda arbetet har också inneburit att den ekonomiska FoU-statistik för högskolesektorn som Statistiska centralbyrån insamlat under åren 1995/96-2003 lagts samman i en och samma databas. Strukturen av denna databas beskrivs i ett av rapportens appendix.

Arbetsgruppen avser att även fortsättningsvis samarbeta om frågor som rör forskningsstatistik för att också framöver säkerställa dessa uppgifters goda kvalitet.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
2. Genomförda förändringar i grunddata	9
3. Faktorer att beakta vid sammanställningar av tidsserier	11
4. Omräkning från löpande till fast pris	16
5. Forskningsfinansieringen inom högskolesektorn sedan mitten av 1990-talet	18
Appendix 1. Beskrivning av Accessdatabasen med SCB:s data	21
Appendix 2. Sammanställning av genomförda förändringar i data	25
Appendix 4. Anslagsökningar med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna	30
Appendix 5. Beräkning av den nya FoU-koefficienten	31
Appendix 6. Index för fastprisberäkning	39
Appendix 7. Intäkter för forskning och forskarutbildning fördelat på finansiär	40
Appendix 8. Hänvisningar till beräkningar	41

1. Inledning

Under ett arbete med att ta fram tidsserier utifrån Statistiska centralbyråns (SCB:s) ekonomiska forskningsstatistik för högskolesektorn har en arbetsgrupp med representanter från SCB, Högskoleverket och Vetenskapsrådet bildats. Denna PM är ursprungligen ett arbetsdokument som uppdaterats under arbetets gång. Syftet med dokumentet är att sammanställa de förändringar i statistiken som arbetet inneburit och att förse läsaren med data som kompletterar FoU- statistiken.

Deltagande personer har varit från SCB: Birgitta Mannfelt, Ingrid Petersson, Peter Skatt och Merja Cerda; från Högskoleverket: Marie Kahlroth; samt från Vetenskapsrådet: Carl Jacobsson, Staffan Karlsson och Per Hyenstrand. I ett tidigare skede av arbetet deltog även från Högskoleverket Ann-Caroline Nordström (numera Utbildningsdepartementet) samt från Vetenskapsrådet Ulf Sandström (numera Linköpings universitet), Ulf Heyman (numera Sveriges Lantbrukuniversitet) och Martin Hällsten (numera Stockholms universitet).

Beskrivning av metoden för insamling av ekonomisk statistik om finansiering av forskning och forskarutbildning

Både SCB och Högskoleverket redovisar ekonomiska uppgifter om forskningen inom den svenska högskolesektorn. Dessa datakällor kompletterar varandra eftersom uppgifterna beskriver olika aspekter. SCB är ansvarig myndighet för FoU-statistiken, medan Högskoleverket är statistikansvarig myndighet för högskolesektorn. Högskoleverket samlar därför årligen in uppgifter om finansieringen av den totala verksamheten vid universitet och högskolor, medan SCB vartannat år samlar in uppgifter om finansiering av FoU inom flera olika samhällssektorer, inklusive universitet och högskolor. På totalnivå överensstämmer de uppgifter som Högskoleverket och SCB samlar in om finansieringen av lärosätenas forskning och forskarutbildning, men i övrigt är skillnaderna stora.

De uppgifter som Högskoleverket begär från lärosätena utgår ifrån en mall som för mer än tio år sedan utformades tillsammans med Utbildningsdepartementet. Med utgångspunkt från regleringsbrev och i samråd med lärosätena och statistik användarna har mallen sedermera reviderats. Förutom att intäkterna delas in per finansiär delas de också in i följande intäkstyper:

- anslag
- forskningsbidrag
- uppdragsforskning
- övriga avgiftsintäkter

Mallen består av två delar, dels resultaträkningar per verksamhetsgren¹, dels statistikdelen som beskriver finansieringen. Avsikten är att lärosätena skall kunna hämta uppgifterna ur sina respektive ekonomi-

¹ Fr.o.m. 2004 fördelning på ordinarie grundutbildning, uppdragsverksamhet inom grundutbildningen, ordinarie forskning/forskarutbildning samt uppdragsforskning.

system. Statistiken (intäkter per finansiär och intäktstyp) publiceras i NU-databasen² samt i olika rapporter och analyser. Av resultaträkningarna framgår hur kostnaderna fördelas på olika kostnadsslag:

- personalkostnader
- lokalkostnader
- övrig drift
- finansiella kostnader
- avskrivningar

SCB efterfrågar lärosätenas intäkter fördelade per finansiär, fakultet eller motsvarande (inklusive fakultetsövergripande) samt per forskningsämne (drygt 50 st.). Per fakultet efterfrågas också uppgifter om:

- anskaffningsvärdet för årets investeringar
- avskrivningar
- lokalkostnader

Samtliga uppgifter utom indelningen per forskningsämne hämtas från lärosätenas ekonomisystem. Uppgifterna om intäkter per forskningsämne tas fram av respektive lärosäte. SCB redovisar statistiken enligt OECD:s Frascatimanual,³ vilket innebär att de totala intäkterna justeras för avskrivningar och utbildningsmomentet i doktorandernas forskarutbildning.

Skillnader mellan Högskoleverkets och SCB:s insamlingar

- SCB begär in uppgifter från lärosätena om finansieringen uppdelat på fakultet och ämne (tresiffernivå).
- Högskoleverket begär in uppgifter från lärosätena om finansieringen på totalnivå, men de externa medlen är indelade i avgiftsintäkter, bidragsintäkter samt intäkter för uppdragsforskning.
- SCB räknar om intäkterna för forskning och forskarutbildning till FoU-intäkter - i enlighet med anvisningarna i Frascatimanualen. Det innebär att avskrivningar räknas bort och investeringsutgifter läggs till, samt att utbildningsdelen i forskarutbildningen räknas bort. Därför är SCB:s FoU-intäkter lägre än intäkterna för forskning och forskarutbildning som Högskoleverket redovisar.
- Investeringsutgifter redovisas specificerade i SCB:s FoU-statistik.

² www.hsv.se

³ OECD (2002) Frascati Manual, proposed standard practice for surveys on research and experimental development, OECD publications, 2, rue André-Pascal, 75775 Paris Cedex 16, ISBN 92-64-19903-9 No. 52703, 256 sidor.

- Högskoleverkets statistik över bidragsintäkter är uppdelad på fler finansiärer än SCB:s statistik:
 - Högskoleverket ber lärosätena redovisa forskningsbidrag uppdelat på fler finansierande myndigheter än SCB efterfrågar. Fr.o.m. 2004 har Högskoleverket ytterligare förfinat indelningen. Nu skiljer verket också ut statliga universitet och högskolor, enskilda utbildningsanordnare, samt bidrag från Kammarkollegiet (de anslag⁴ som regeringen fördelar via Kammarkollegiet fångas förhoppningsvis upp på detta sätt).
 - Svenska organisationer utan vinstsyfte redovisas av SCB i två olika poster: Stiftelser och fonder förvaltade av lärosätet samt Övriga svenska organisationer utan vinstsyfte. Högskoleverket begär in mer detaljerade uppgifter om den sistnämnda posten.

Tidsseriens avgränsning

I allt tidsseriearbete gäller först och främst att bestämma vilken tidsperiod som arbetet skall avgränsas till. SCB:s ekonomiska FoU-statistik för högskolesektorn har sammanställts för vartannat (udda) år och publicerats i statistiska meddelanden i serien UF13 (tidigare U13). Statistiken för högskolesektorn har utvecklats successivt och under första hälften av 1990-talet genomfördes förändringar när det t.ex. gäller ämnesindelningen samt omräkningar för att ta hänsyn till forskarstuderandes utbildningsmoment. Från och med undersökningen av det förlängda budgetåret 1995/96 och framåt har dock inga större förändringar genomförts och data har sedan det året sammanställts på ett likartat sätt⁵.

I tidsseriearbetet har vi valt att koncentrera oss på tidsperioden från år 1995/96 och framåt, dvs. undersökningarna av åren 1995/96, 1997, 1999, 2001, 2003 och 2005. Undersökningen av år 2005 publicerades 2007-02-05 och strukturen i denna har legat till grund för likriktandet av data från alla undersökningarna. Ett problem har varit att data för respektive undersökning tidigare sammanställts i separata accessdatabaser vars strukturer till vissa delar skiljt sig åt. En sammanläggning av data från de olika undersökningarna har genomförts vid Vetenskapsrådets analysenhet i samarbete med SCB. Sammanläggningen har genomförts i Access, dvs. i samma databashanterare som de enskilda undersökningarna tidigare sammanställts. Genom denna sammanläggning förenklas arbetet med att upprätta tidsserier. En positiv bieffekt är dessutom att validering av data enkelt kan göras genom jämförelse med uppgifter från föregående undersökningar. Den nya sammanslagna databasens grundläggande struktur beskrivs i appendix 1.

⁴ Dvs. anslag till Kammarkollegiet som fördelas såsom bidrag från Kammarkollegiet till lärosätena.

⁵ En skillnad med undersökningen av år 1995/96 och undersökningarna av senare år är dock att investeringsutgifterna inte undersöktes år 1995/96, se avsnitt 3.

I samband med undersökningen avseende år 2005 har SCB valt att istället för Access använda MS SQL som databashanterare och att genomföra samtliga beräkningar i programvaran SAS. För att SCB på ett enkelt sätt ska ha möjlighet att hantera även uppdaterade data från perioden 1995-2003 lagras även de slutliga observationsregistren avseende 1995-2003, som är resultatet av tidsserieprojektet, i MS SQL.

2. Genomförda förändringar i grunddata

Som ett resultat av gruppens arbete har den sammansatta accessdatabasen reviderats i flera olika steg. Förändringarna har gjorts direkt i berörda tabeller i databasen. De ändringar som genomförts är bl.a. korrigeringar av ämneskoder och fakultetskoder samt uppdelning av tidigare ej ämnesuppdelade summor för några lärosäten vissa år. Redovisningen av de s.k. ALF-medlen har korrigerats i ett antal fall efter kontakt med uppgiftslämnarna. En förteckning över de ändringar som genomförts, med hänvisningar till de olika tabellerna i databasen, återfinns i appendix 2.

Förändringar i data på grund av att utbildningsbidrag redovisats som transfereringar åren 1998-2004

Åren 1998-2004 har utbildningsbidrag redovisats som lämnade bidrag (dvs. transfereringar). Det har resulterat i ett brott i statistiken över intäkterna till forskning och forskarutbildning, eftersom lämnade bidrag – och därmed också de intäkter som finansierar bidragen – inte ingår bland verksamhetskostnader och -intäkter. Enligt nya instruktioner till universitet och högskolor⁶ redovisas kostnader för utbildningsbidrag fr.o.m. 2005 som personalkostnader och intäkterna för att finansiera utbildningsbidragen ingår, precis som före 1998, i verksamhetsutfallet. Detta innebär att intäkterna för forskning och forskarutbildning inte är jämförbara över tid.

Högskoleverket genomförde därför tillsammans med SCB hösten 2005 en insamling av uppgifter om kostnader för utbildningsbidrag under den tid de har redovisats som transfereringar, dvs. 1998-2004. I insamlingen fördelades varje lärosätes totala kostnader för utbildningsbidrag:

- dels enligt finansiering (direkta statsanslag/externa medel)
- dels per forskningsämnesområde

Lärosätenas kostnader för utbildningsbidrag (redovisade som transfereringar) var drygt en procent av de totala intäkterna för forskning och forskarutbildning 1999-2004. Det första året redovisade inte alla lärosäten enligt de nya reglerna och därför var kostnaden lägre 1998 än de följande åren. I forskningsavsnittet i Högskoleverkets årsrapport 2006 (2006: 26R) finns på sidan 76 en tabell över lärosätenas transfereringskostnader för utbildningsbidrag. Uppgifterna finns också specificerade per lärosäte i tabell 24 i tabellbilagan till årsrapporten. Denna tabell bifogas i föreliggande PM som appendix 3.

Efter viss bearbetning (kodning av fakultet och ämne) har dessa kostnader lagts in i *tblE_IntäkterAllaÅr* i Accessdatabasen (appendix 1). I det insamlade materialet var intäkterna fördelade på två finansierare, direkta statsanslag och externa medel (Övrigt). Medlen i posten "Övrigt" har sedan fördelats på svenska finansierare (förutom de direkta statsanslagen) enligt fördelningen för dessa finansierare på samma fa-

⁶ Skrivelse till samtliga universitet och högskolor, ESV dnr. 79-1398/2004.

kultet. Följande finansiärer ingick vid fördelningen: forskningsråd, statliga myndigheter, kommuner/landsting, svenska företag, Offentliga forskningsstiftelser, Egna stiftelser och fonder, Övriga svenska organisationer utan vinstsyfte, Övrigt samt Nettoränta.

3. Faktorer att beakta vid sammanställningar av tidsserier

Särskilt anslag för finansiering av statliga avtalsförsäkringar för anställda vid universitet och högskolor

Detta avsnitt är tämligen komplicerat och beskriver en omläggning av de statliga avtalsförsäkringarna som skett i flera led åren 2000-2003. Avsnittet avslutas med ett sammanfattande stycke.

Fr.o.m. 2000 bärs hela kostnaden för statliga avtalsförsäkringar för anställda vid universitet och högskolor av lärosätena själva. Tidigare finansierades dessa delvis centralt via Statens pensionsverk och en del av kostnaderna belastade således aldrig myndigheterna. Samtidigt som statsmakterna lade över kostnaden på lärosätena infördes också ett särskilt anslag för att finansiera dessa kostnader. Avsikten var att det skulle vara ett nollsummespel och lärosätena fick därför år 2000 medel motsvarande den kostnad de hade föregående år. I praktiken innebär dock förändringen ekonomiska konsekvenser för lärosätena eftersom personalens bakgrund och ålder har avgörande betydelse för premiernas storlek.

År 2000 betalades 1 148,5 miljoner kronor (löpande pris) till lärosätena för finansiering av premier för samtliga anställda, oavsett om de var finansierade av statliga medel eller ej. Universiteten och högskolorna kunde själva bestämma fördelningen av detta anslag mellan verksamhetsgrenarna grundutbildning och forskning/forskarutbildning.

I årsredovisningarna (anslagsredovisningarna) har lärosätena redovisat hur mycket de totalt har förbrukat av det anvisade anslaget (överskott redovisas som anslagssparande). I Högskoleverkets ekonomiska mallar för 2000 finns inte anslaget specificerat, utan ingår i ”övriga anslag” som skall specificeras i en not. Alla lärosäten har inte specificerat fördelningen, men eftersom totalt förbrukat belopp finns angivet i årsredovisningarna kan man med hjälp av redovisningen av ”övriga anslag” rekonstruera fördelningen på grundutbildning respektive forskning och forskarutbildning. Totalt redovisar lärosätena att de har förbrukat 816,4 miljoner kronor av anslaget, varav 478 miljoner inom forskning och forskarutbildning (appendix 4).

SLU redovisar i sin årsredovisning inte det särskilda anslaget, däremot anges att deras personalkostnader ökade år 2000 med 39 miljoner kronor på grund av höjningen av avtalsförsäkringarna.

För perioden 2001–2002 finns premierna för avtalsförsäkringarna särredovisade i Högskoleverkets ekonomiska mall och uppgifterna finns tillgängliga i NU-databasen⁷. Även år 2001 täckte anslaget premierna för all personal, oavsett om de var finansierade av fakultetsmedel eller externa medel. År 2002 täckte anslaget premier för all *statligt* finansierad personal. Inom forskning/forskarutbildning redovi-

⁷ www.hsv.se

sar lärosätena totalt 405 miljoner kronor 2001 och 396 miljoner 2002 (appendix 4).

År 2003 införlivades premierna för avtalsförsäkringarna i lärosätenas anslag och dessa avser sedan dess finansiera premier endast för personal finansierad av direkta statsanslag. Den del av anslaget som tidigare betalade premierna för personal finansierad av externa statliga medel fördes över till respektive myndighet (Vetenskapsrådet m.fl.). Av det skälet var det premiebelopp som statsmakterna anslog till lärosätena år 2003 knappt 106 miljoner kronor lägre än beloppet för 2002⁸.

År 2003 fördelades totalt 781 miljoner kronor till lärosätena för premierna för avtalsförsäkringarna inom verksamhetsgrenarna grundutbildning och forskning/forskarutbildning. Fördelningen mellan verksamhetsgrenarna gjordes i proportion till storleken på anslaget för grundutbildning och anslaget för forskning/forskarutbildning vid respektive lärosäte. Högskolor utan vetenskapsområde fick hela ökningen inom grundutbildningsanslaget. Samtliga lärosäten fick således höjda takbelopp, men olika procentuell uppräknings. Samtidigt höjdes per capitaersättningarna för helårsstudenter med 3,5 procent. Eftersom den sammanlagda uppräkningsen av takbeloppen blev olika vid olika lärosäten innebar det i praktiken att en del lärosäten fick öka antalet helårsstudenter för att nå upp till takbeloppet, medan andra kunde minska antalet.

Således har det inte blivit någon permanent ökning av anslagen för forskning och forskarutbildning för samtliga lärosäten, utan endast för universitet och för högskolor med vetenskapsområde. Uppgifter om den slutliga fördelningen av anslaget 2003 finns i texten under respektive anslag i budgetpropositionen för 2003.

I appendix 4 framgår varje lärosätes anslag för statliga ansvarsförsäkringar för verksamhetsgrenen forskning/forskarutbildning åren 2000–2003. Med dessa uppgifter finns möjlighet att justera forskningsstatistiken som gäller de direkta statsanslagen när man gör tidsserier som sträcker sig längre bakåt i tiden än 2000. En ämnesuppdelad justering är dock svår att göra och några faktiska förändringar i grunddata har därför inte gjorts.

Notera också att Uppsala universitet disponerar ett särskilt anslag för statliga avtalsförsäkringar för forskarstuderande med utbildningsbidrag. År 2005 uppgick detta anslag till 27 miljoner kronor.⁹

Sammanfattningsvis¹⁰ kan sägas att åren 2000-2003 genomfördes en stegvis justering av de direkta statsanslagen för forskning och forskarutbildning som kompensation för att hela kostnaden för de statligt

⁸ Regeringens proposition 2002/03:1, utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, sidan 125.

⁹ Regleringsbrev för budgetåret 2005 avseende anslag till universitet och högskolor, U2004/5173/DK. Anslag 25:75 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor, a.p. 9.

¹⁰ Eftersom någon justering av data pga. denna förändring inte genomförts kan detta stycke användas vid statistiska sammanställningar för att påtala effekten av förändringen.

anställdas avtalsförsäkringar fördes över till respektive lärosäte och övriga myndigheter. År 2003 permanentades ökningen och anslagen för forskning och forskarutbildning höjdes då med totalt 293 miljoner kronor. Höjningen innebar dock inte någon ökad köpkraft för lärosätena. Observera att högskolor utan vetenskapsområde fick hela anslagshöjningen inom grundutbildningsanslaget och därmed ingen permanent ökning av forskningsanslaget. Till de forskningsfinansierande statliga myndigheterna fördes sammanlagt 106 miljoner kronor för att bekosta avtalsförsäkringarna för den personal som finansieras av dessa myndigheter, dvs. till exempel forskare finansierade av Vetenskapsrådet.

Metoder för korrigering på grund av forskarutbildningens kursmoment

SCB:s forskningsstatistik avser forskning och utvecklingsarbete (FoU). Den så kallade FoU-koefficienten beräknas av SCB i enlighet med instruktioner i OECD:s Frascatimanual. Denna koefficient anger den andel av de forskarstuderandes verksamhet som ägnas åt forskning och utveckling. Den syftar till att eliminera medel för utbildningsmoment inom forskarutbildningen. SCB räknar fram FoU-medel genom att intäkterna för forskning och forskarutbildning från de olika finansierarna multipliceras med FoU-koefficienten.

Den metod som SCB använt från och med undersökningen av år 1995/96 har varit att utnyttja uppgifter från den enkät till varje institution som efterfrågar uppgifter om hur personalens årsverken uppdelat på personalkategorier fördelat sig på forskning, undervisning inom grundutbildningen, undervisning på forskarutbildningen och annan verksamhet. SCB har sammanställt dessa data på fakultetsnivå. FoU-koefficienten har SCB räknat fram genom att summera det sammanlagda antalet årsverken som inte varit FoU-verksamhet för forskarstuderande, definierat såsom kategorierna adjunkter, doktorander och forskningsassistenter, och sedan dividera med det totala antalet FoU-årsverken. Man har senare konstaterat att det innebär en överskattning av antalet forskarstuderande att räkna med samtliga adjunkter.

Om man räknar om denna FoU-koefficient till kronor framkommer en tämligen stor variation i koefficientens effekter mellan undersökningar av olika år (appendix 5). Denna variation förefaller inte samstämmig med den faktiska utvecklingen av forskarutbildningen och har föranlett oss inom den forskningsstatistiska samverkansgruppen att undersöka alternativa beräkningsmodeller.

En alternativ metod är att utifrån forskarutbildningens studieplaner bestämma en schablon för hur stor del av utbildningen som utgörs av kursmoment. Kostnaden kan sedan uppskattas genom att man relaterar andelen kursmoment till statistik över antalet forskarstuderande fördelat på försörjningstyp. Denna beräkningsmodell innebär dock att det uppstår stora skillnader i statistiken över utbildningsmomentens omfattning mellan de olika ämnesområdena.

På totalnivå motsvarar forskarutbildningen 160 poäng eller fyra års heltidsstudier. Inom det medicinska området utgör kurser i många fall endast 20-30 poäng, vilket ska jämföras med flera andra områden som ligger i intervallet 50-60 poäng. Enligt vårt förmenande är dock kurser, liksom handledning i olika former, olika former av stöd för de enskilda doktoranderna att uppnå målet med forskarutbildningen, att utvecklas till självständiga forskare. (Handledning av avhandlingsarbetet räknas dock som FoU.) Vi tror inte att den utvecklingen skiljer sig nämnvärt åt mellan olika forskningsområden. *Vi föreslår därför en generell schablon för utbildningsmomentet inom forskarutbildningen på 60 poäng för samtliga områden vilket motsvarar 37,5 % av de 160 poängen.*¹¹ Detaljerna kring detta nya beräkningssätt framgår av appendix 5.¹²

Investeringsutgifter år 1995/96

Vid sammanställningar av tidsserier utifrån SCB:s data för högskolesektorn som innefattar år 1995/96 bör noteras att det inte samlades in några uppgifter om investeringsutgifter för detta förlängda budgetår. Om tidsserien ska beskriva intäkter för forskning och forskarutbildning, dvs. inrapporterade data, utgör inte detta något stort problem eftersom avskrivningarna ej räknats bort. Istället representerar då avskrivningarna utgifterna för investeringarna¹³. Vid framräkningen av de totala FoU-utgifterna minskas dock intäkterna för forskning och forskarutbildning med avskrivningarna före korrektionen för forskarutbildningens kursmoment (se föregående avsnitt). Därefter adderas investeringsutgifterna vilket ger de totala FoU-utgifterna. Ett sätt att uppskatta de ej uppmätta investeringsutgifterna år 1995/96 (omräknat till 12 månader) är helt enkelt att säga att de var desamma som investeringsutgifterna år 1997 (tabell 1).

Tabell 1. Investeringsutgifter inom högskolesektorn år 1997 fördelat på verksamhetsområde.

Vetenskapsområde	tkr
Samtliga vetenskapsområden	920 538
Teknik	423 171
Medicin, odontologi, farmaci	232 151
Naturvetenskap	106 858
Lantbruks-, skogsvetenskap, veterinärmedicin	50 156
Samhällsvetenskap, juridik, tema, lärarutbildning	31 620
Humaniora, teologi, konstnärlig verksamhet	10 620
Ej fördelat på verksamhetsområde	65 962

Källa: SCB:s bearbetade Accessdatabas

¹¹ Inom t.ex. humaniora kan antalet kurspoäng i vissa fall överstiga 60, men en gränsdragning är dock svår att göra eftersom kurspoäng i vissa fall består av läsmoment nödvändiga för avhandlingsarbetet.

¹² Metoden har använts i SCB:s publikation *Forskning och utveckling inom universitets- och högskolesektorn 2005* som publicerades 2007-01-22.

¹³ Vilket dock ger en viss underskattning de första åren efter systemets införande 1993/94, detta eftersom avskrivningsunderlaget då ökade varvid den årliga avskrivningen understeg den årliga investeringsutgiften.

Eftersom investeringsutgifterna på totalnivå år 1993/94 uppgick till 1 100 miljoner kronor¹⁴, dvs. en högre summa än år 1997, är ett rimligt antagande att investeringsutgifterna år 1995/96 (omräknat till 12 månader) uppgick till åtminstone de summor som finns angivna i tabell 1. Dessa skulle därmed kunna användas som approximation av investeringsutgifterna år 1995/96. SCB har dock valt att inte göra en sådan approximation, och kommer även fortsättningsvis att inte redovisa några investeringar för FoU inom universitet och högskolor för år 1995/96

¹⁴ SCB U 13 SM 9502, sidan 13.

4. Omräkning från löpande till fast pris

För att kunna göra jämförelser av FoU-utgifter över tiden måste utgifterna i det penningvärde som råder under den period som de avser räknas om i fast penningvärde. Det görs för att kunna skilja ut hur mycket av förändringen som beror på en prisförändring och hur mycket som beror på en volymförändring. Enligt OECD:s riktlinjer använder SCB vid fastprisberäkning av FoU-utgifter i dag den så kallade BNP-deflatoren. BNP-deflatoren är ett implicitprisindex och beräknas genom att BNP i löpande priser divideras med BNP i fasta priser när alla de delar som ingår i BNP har beräknats i löpande och fasta priser.

Under år 2003 undersökte SCB alternativa metoder att fastprisberäkna FoU-utgifter. Utgångspunkten var att studera möjligheten att beräkna ett särskilt index för deflatering av FoU alternativt att använda Purchasing Power Parities (PPP) för pris- och löneomräkningar. Det konstaterades dock att det är ett stort och kostsamt arbete att ta fram helt nya index samt att PPP inte är lämplig för deflatering vid olika tidsperioder. En tänkbar lösning kunde vara att undersöka om löneindex för relevanta branscher och samhällssektorer finns och skulle kunna användas för deflatering av FoU-utgifter.

Vetenskapsrådet har tidigare i sina analyser använt ett implicitprisindex anpassat för universitets- och högskolesektorn. Indexet var beräknat genom Nationalräkenskapernas s.k. COFOG¹⁵-modell, men på grund av ändringar i denna modell kan den indexserien inte längre användas. Enligt Nationalräkenskaperna kommer det eventuellt om några år att vara möjligt att räkna fram ett sådant implicitprisindex för UoH-sektorn från den nya COFOG-modellen. Däremot kommer den inte att kunna användas för jämförelser bakåt i tiden.

Högskoleverket använder¹⁶ i sina analyser ett implicitprisindex baserat på den totala statliga konsumtionen, vilket även Vetenskapsrådet numera använder. Vetenskapsrådet har föreslagit att även SCB istället för BNP-deflatoren ska använda de totala statliga konsumtionsutgifterna för fastprisberäkning av FoU-utgifter för universitet och högskolor. Som framgår nedan har dock SCB valt att även fortsättningsvis använda BNP-deflatoren vid fastprisberäkningar för denna sektor.

FoU-statistikenheten på SCB har jämfört resultaten vid fastprisberäkning med dels BNP-deflatoren, dels de totala statliga utgifterna. Ju längre från den valda basperioden man flyttar sig desto mer skiljer sig resultaten. För att bättre kunna utvärdera vilken av de två deflatorerna som är mest lämplig för fastprisberäkning av FoU-utgifter för universitet och högskolor har innehållet hos de båda deflatorerna undersökts samt jämförts med de delkomponenter som de totala FoU-utgifterna för universitet och högskolor består av. Arbetet har genomförts av SCB:s FoU-statistikenhet i samarbete med Nationalräkenskaperna på SCB.

¹⁵ COFOG är en förkortning för: Classification of the functions of government.

¹⁶ Högskoleverket kommer även fortsättningsvis att använda detta index.

Därutöver har alternativ till de ovanstående deflatorerna undersökts. Då lönekostnaderna är en stor del av de totala FoU-utgifterna har FoU-statistikens medarbetare på SCB studerat tillgången på lämpliga löneindex för relevanta branscher och samhällssektorer för deflatering av FoU-utgifter. De fastprisberäkningsmetoder som används av Nationalräkenskaperna för fastprisberäkning av FoU inom olika sektorer har också studerats.

Om det var den bästa möjliga deflatorn för fastprisberäkning av FoU-utgifter inom universitets- och högskolesektorn som efterfrågades så skulle det troligtvis vara mer lämpligt att fastprisberäkna med de totala statliga konsumtionsutgifterna än med BNP-deflatorn. SCB:s forskningsstatistik presenterar dock inte enbart statistik för universitets- och högskolesektorn utan även för företags- och myndighetssektorerna. BNP-deflatorn används för fastprisberäkning inom samtliga sektorer. För att behålla jämförbarheten mellan sektorerna väljer SCB att även fortsättningsvis fastprisberäkna universitets- och högskolesektorn med BNP-deflatorn.

Eftersom även OECD använder samma metod behålls därmed även jämförbarheten med andra länder. Om man i Sverige skulle välja en annan fastprisberäkningsmetod skulle det innebära att det skulle finnas två serier av FoU-utgifter för universitets- och högskolesektorn Sverige; en nationell serie och en serie för jämförelse med andra länder. Detta kunde göra det svårt för användarna av FoU statistik att veta vilken serie som skall användas.

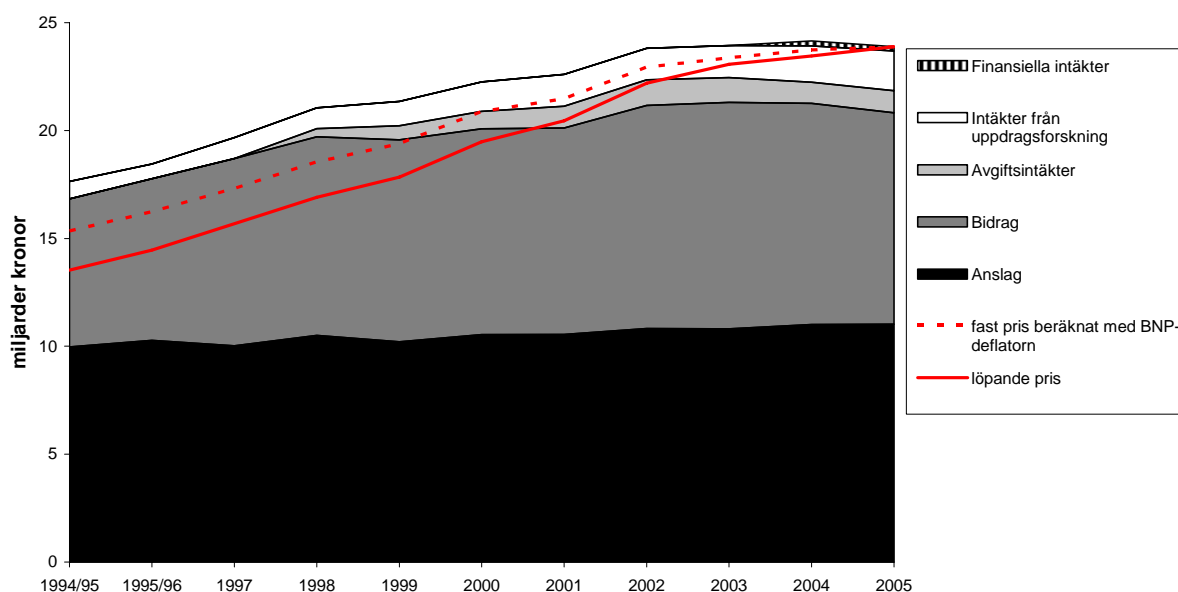
Att FoU-utgifterna även fortsättningsvis kommer att presenteras både i löpande och fasta priser gör det möjligt för användarna av FoU-statistiken att, om de så önskar, använda en annan deflator än BNP-deflatorn.

Eftersom försörjningsbalansen uppdateras bör statistikanvändarna, för att vara säkra på att få aktuella uppgifter, hämta de senaste uppgifterna från Konjunkturinstitutet www.konj.se/statistik tabellen fb01.xls. I denna fil finns på en separat flik de olika implicitprisindexen beräknade. Index baserat på uppgifter hämtade 2007-03-15 sammanställs i appendix 6.

5. Forskningsfinansieringen inom högskolesektorn sedan mitten av 1990-talet

Som beskrivits i tidigare avsnitt redovisar både Högskoleverket och SCB ekonomiska uppgifter om forskningen inom den svenska högskolesektorn. Dessa datakällor kompletterar varandra eftersom uppgifterna beskriver olika aspekter. I figur 1 framgår utvecklingen av intäkter för forskning och forskarutbildning inom högskolesektorn sedan år 1994/95 uppdelat på typ av intäkt och baserat på Högskoleverkets data. Dessa uppgifter finns även uppdelade på olika finansiärer och lärosäten.¹⁷ I figur 1 framgår även den effekt som val av index för fastprisberäkning får. För år 1999 och bakåt i tiden överstiger denna "indexeffekt" 2 miljarder kronor (dvs. differensen mellan areagrafens totalsumma och den streckade linjen).

Figur 1. Utvecklingen i 2005 års pris av intäkter för forskning och forskarutbildning inom universitets- och högskolesektorn fördelat på olika typer av intäkter.



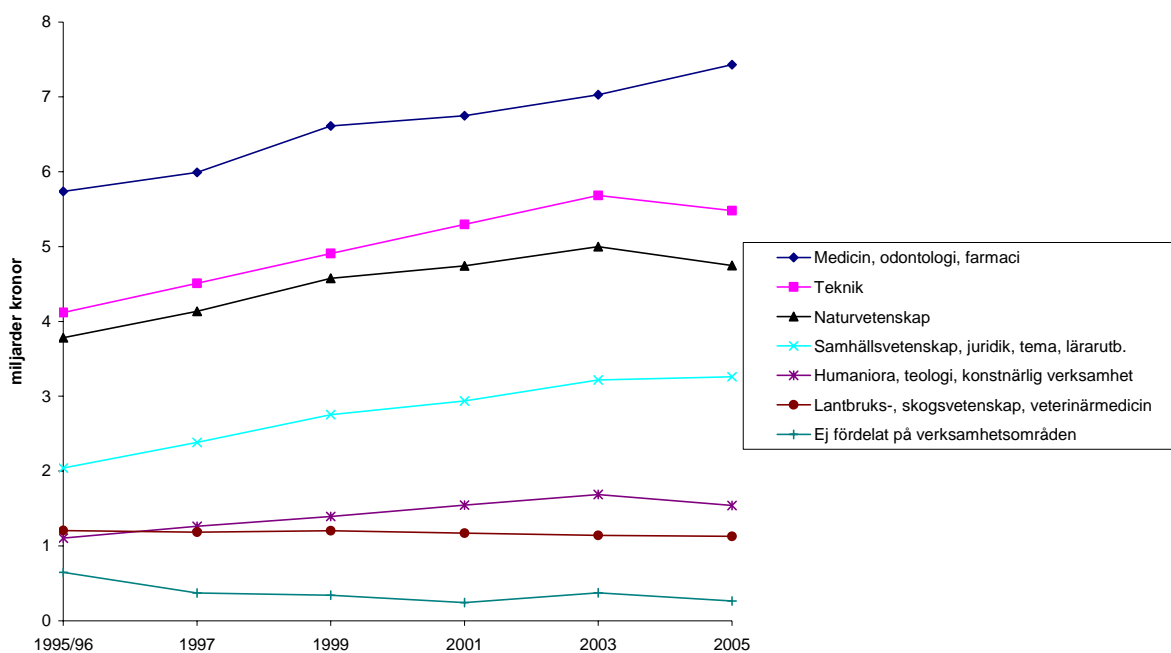
Anm. Den heldragna tjocka linjen representerar utvecklingen på totalnivå i löpande pris. Den streckade linjen representerar utvecklingen fastprisberäknad med hjälp av BNP-deflatorn. Area-grafen är fastprisberäknad med indexet som baserar sig på den totala statliga konsumtionen. Källa: Högskoleverkets NU-databas.

SCB:s data ger inte möjlighet till ovanstående indelning i olika "huvudtyper" av intäkter. Istället kan man utifrån SCB:s data presentera statistik som är uppdelad på olika verksamhetsområden (figur 2).¹⁸

¹⁷ www.hsv.se

¹⁸ SCB presenterar statistik för högskolesektorn indelat i verksamhetsområden. Se SCB:s UF 13 SM 0401, tabell 12, sidan 31.

Figur 2. Utvecklingen i 2005 års pris av intäkter för forskning och forskarutbildning¹⁹ inom universitets- och högskolesektorn fördelat på verksamhetsområde.



Anm. Uppgifterna är fastprisberäknade med indexet som baserar sig på den totala statliga konsumtionen.

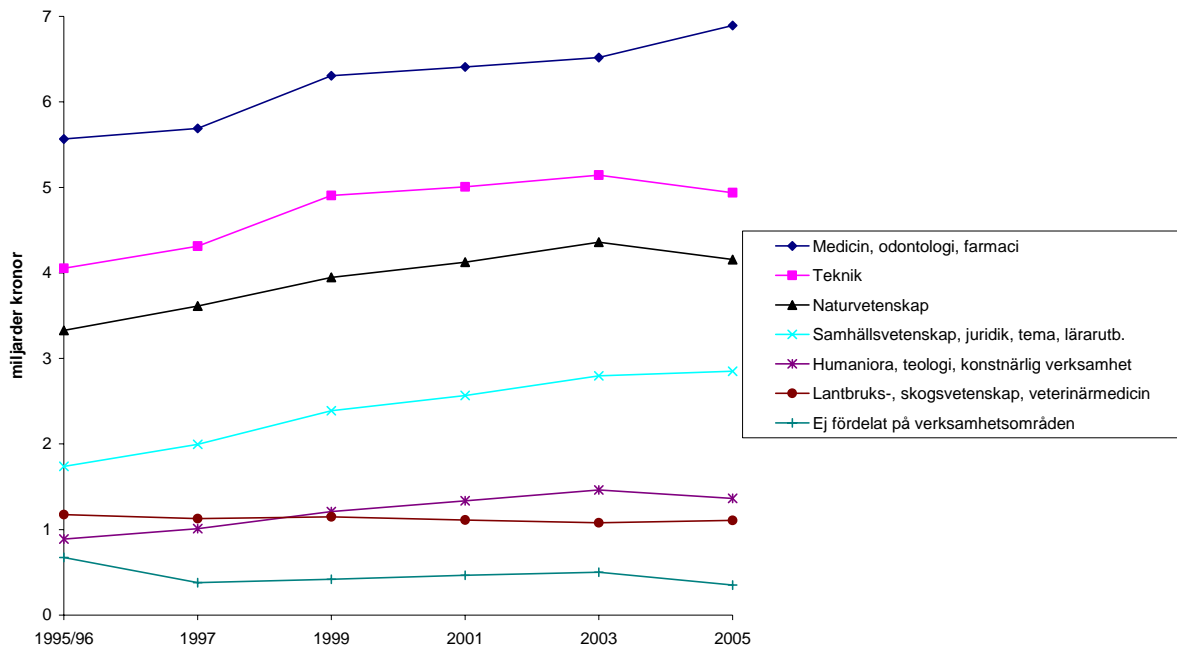
Källa: SCB:s bearbetade Accessdatabas.

Ovanstående figur beskriver de totala intäkterna för forskning och forskarutbildning fördelat på verksamhetsområde. I figur 3 nedan återges de totala FoU-utgifterna fördelat på samma sätt.²⁰ Som tidigare redogjorts för innebär omräkningen från intäkter för forskning och forskarutbildning till FoU-utgifter: (i) minskning med avskrivningar, (ii) minskning med forskarutbildningens utbildningsmoment med hjälp av FoU-koefficienten, samt (iii) tillägg av investeringsutgifter (efter det att även dessa korrigerats med FoU-koefficienten, se appendix 5).

¹⁹ Dvs. data såsom de inrapporterats av lärosätena utan omräkningar.

²⁰ Dvs. data såsom de presenterats i SCB:s SM serie UF 13.

Figur 3. Utvecklingen i 2005 års pris av de totala FoU-utgifterna inom universitets- och högskolesektorn fördelat på verksamhetsområde.²¹



Anm. Uppgifterna är fastprisberäknade med indexet som baserar sig på den totala statliga konsumtionen.

Källa: SCB:s bearbetade Accessdatabas

Indelningen i verksamhetsområden i figurerna 2 och 3 ovan bygger på den ämnesindelning som lärosätena använder vid inrapporteringen.²² Förutom en indelning i olika områden är statistiken även uppdelad på olika finansiärer och för att exemplifiera detta tabelleras i appendix 7 finansieringsuppdelade uppgifter om intäkter för forskning och forskarutbildning (dvs. uppgifter jämförbara med figur 2).

Sammanfattningsvis kan sägas att det arbete som den forskningsstatistiska samverkansgruppen genomfört har ökat precisionen i historiska data. I SCB:s undersökningar av högskolesektorn från och med år 2005 och framåt finns de av Högskoleverket insamlade uppgifterna förtryckta på den enkät som skickas till lärosätena. Detta kommer att säkerställa kongruens även fortsättningsvis mellan dessa båda källor till information om forskningsfinansiering inom högskolesektorn.

²¹ Investeringsutgifterna år 1995/96, för vilka ingen information finns, har uppskattats att vara desamma som investeringsutgifterna år 1997. Fastprisberäkning med indexet som baserar sig på den totala statliga konsumtionen.

²² För investeringsutgifterna, som ingår som en komponent i de totala FoU-utgifterna, görs indelningen med hjälp av fakultetsindelningen eftersom uppgifterna om investeringarna samlas in på denna nivå.

Appendix 1. Beskrivning av Accessdatabasen med SCB:s data

Detta avsnitt är tekniskt till sin natur och i första hand avsett för dem som i praktiskt arbete handhar databasen.

Tre olika objektstyper ingår i databasen, tabeller (tbl), frågor (qry) och rapporter (rpt). Förkortningarna inom parantes utgör det prefix med vilket varje namn inleds, detta för att kunna särskilja de olika objektstyperna.

Nedan sammanfattas i korthet den grundläggande strukturen i databasen. De ingående delarna i denna grundstruktur har namngivits med först prefixet, därefter en stor bokstav och en förklarande beskrivning (t.ex. "tblA_Undersökningsår", detta eftersom ingående objekt sorteras i alfabetisk ordning). Utöver denna grundläggande struktur ingår i databasen även ett antal arbetsobjekt som namngivits med prefixet och därefter liten bokstav. Dessa arbetsobjekt - som utgörs av såväl tabeller, frågor och rapporter - kommer inte att beröras närmare i denna kortfattade beskrivningen av databasens *grundstruktur*.

Tabeller

"tblA_Undersökningsår", tabellerar de olika undersökningsåren (1995/96 benämns 1995). *År* utgör primärnyckel.

"tblB_Myndighetsuppgifter", tabellerar uppgifter om lärosätena och myndighetskoden (*MY_kod*) utgör primärnyckeln för tabellen (dvs. den är unik för respektive post).

"tblC_Fakulteter", tabellerar uppgifter om de olika fakulteterna och *fakultetskoden* utgör primärnyckeln för tabellen.

"tblD_Ämnesindelning", tabellerar uppgifter om de olika ämnena och *ämneskoden* utgör primärnyckeln för tabellen.

"tblE_IntäkterAllaÅr", tabellerar uppgifter om intäkterna fördelade på finansiärskategori. Varje post definieras av de ovanstående primärnycklarna *år*, *MY_kod*, *fakultetskod* och *ämneskod*.

"tblF_Enkät huvudAllaÅr", tabellerar uppgifter om investeringar, avskrivningar och lokalkostnader för respektive fakultet/motsvarande. Varje post definieras av primärnycklarna *år*, *MY_kod* och *fakultetskod*. För år 1995/96 saknas uppgifter om investeringar (av tekniska skäl har de åsatts värdet 0 kr).

"tblG_FoUkoefficientAllaÅr", tabellerar den av SCB beräknade ursprungliga FoU-koefficienten. Denna beräknades utifrån enkätinsamlade uppgifter på institutionsnivå och beräkningen är ej tillgänglig i databasen. Därför ligger denna beräknade koefficient i en tabell. Varje post definieras av primärnycklarna *år*, *MY_kod* och *fakultetskod*. Denna koefficient används inte längre vid beräkningarna. Istället beräknas en koefficient med hjälp av uppgifterna i nästa tabell, tblx10a_Kurskostnad.

"tblx10a_Kurskostnad", tabellerar den av SCB beräknade kurskostnaden grupperat på år, myndighet och två-sifferämnesnivå. Se appendix 5 för detaljbeskrivning.

Frågor

"qryA-D" är endast överflyttning av informationen "rakt av" (egentligen inte nödvändigt, men det har gjorts för överskådlighetens skull).

"qryE_RåaIntäkter", i denna fråga skapas koden ÅRMYFAK vilket är en sammansättning av primärnycklarna *år*, *MY_kod* och *fakultetskod*. Koden ÅRMYFAK används i beräkningarna som följer för att koppla ihop uppgifter om avskrivningar och FoU-koefficient med intäktsuppgifterna. I övrigt är det samma uppgifter i denna fråga som i tblE_IntäkterAllaÅr (bortsett från teknikaliteten att uppgifterna grupperats på koderna för att summera in inlagda uppgifter som t.ex. utbildningsbidrag).

"qryE_RåaIntäkter grupperat på år", samma som föregående fråga men uppgifterna har grupperats på år (och sedermera använts i en rapport, se nedan).

"qryF_Enkäthuvud", liksom i qryE_RåaIntäkter skapas här koden ÅRMYFAK. Vidare summeras de två olika investeringskategorierna. I övrigt är det samma uppgifter i denna fråga som i tblF_EnkäthuvudAllaÅr (bortsett från teknikaliteten att uppgifterna grupperats på koderna för att summera in uppgifter som tillkommit när posten 2003;0842;21 delats upp på olika fakulteter i enlighet med intäkternas fördelning).

"qryG_FoUkoefficient", liksom i föregående fråga skapas här koden ÅRMYFAK. I övrigt är det samma uppgifter i denna fråga som i tblG_FoUkoefficientAllaÅr. Denna koefficient används inte längre i de fortsatta beräkningarna, se istället nästa fråga.

"qryG_FoUkoefficient nytt sätt", i denna fråga beräknas den nya FoU-koefficienten. Se appendix 5 för detaljbeskrivning.

"qryH_Summering", i denna fråga summeras intäkterna för de olika finansärskategorierna grupperat på ÅRMYFAK. Denna summering används sedermera i beräkningen av avskrivningskoefficienten i nästa fråga.

"qryI_Avskrivningskoefficient", i denna fråga beräknas avskrivningskoefficienten såsom $OOM([summering]=0;1;1-([avskrivningar]/[summering]))$. Dvs. om summeringen skulle vara lika med 0 så ska avskrivningskoefficienten sättas värdet 1, annars ska avskrivningskoefficienten beräknas som $1-[avskrivningar/summering]$.

"qryJ_IntäkterMinusAvskrivningar", i denna fråga minskas intäkterna med avskrivningarna genom att respektive värde multipliceras med den i föregående fråga beräknade avskrivningskoefficienten. För att åskådliggöra detta kan man se det som det fysiska papper från vilket informationen kommer (enkäten på fakultetsnivå). Uppgiften om avskrivningarna återges i enkäthuvudet, dvs. det finns ett värde på respektive enkät. Dessutom ingår ett antal poster som för varje enkät

summerats. Som beskrevs i föregående stycke ger 1-[*avskrivningar/summering*] avskrivningskoefficienten.

När respektive värde multipliceras med avskrivningskoefficienten kan man se det som att avskrivningen tas i lika stor proportionerlig andel från samtliga värden. Efter denna *första* omräkning benämns fakultetsanslagen FakAnslag1, etc.

"qryJ_Intäkterminusavskrivningar_ÅrMyAmne2_grupperat", i denna fråga grupperas intäkterna minus avskrivningarna på år, myndighet och två-sifferämnescnivå. Dessa uppgifter ligger till grund för beräkningen av den nya FoU-koefficienten. Se appendix 5 för detaljbekrivning.

"qryK_FoUintäkter", i denna fråga minskas de intäkter som beräknades i föregående fråga med den nya FoU-koefficienten. Principen är här densamma som i föregående fråga, samtliga värden multipliceras med koefficienten. Efter denna *andra* omräkning benämns fakultetsanslagen FakAnslag2, etc.

"qryL_Investeringsutgifter_koeffkorr", i denna fråga minskas investeringarna med den nya FoU-koefficienten (beräknad på lärosätetsnivå). Principen är här densamma som i föregående två frågor, samtliga värden multipliceras med koefficienten.

"qryM_totalaFoUutgifterna_per_verkomr", i denna fråga adderas FoU-intäkterna med ej FoU-koefficientkorrigerade investeringsutgifter vilket ger de 'totala FoU-utgifterna' (huruvida investeringarna ska korrigeras med FoU-koefficienten är fortfarande under utredning av SCB).

"qryN_totalaFoUutgifterna_per_verkomr_koeffkorr", i denna fråga adderas FoU-intäkterna med FoU-koefficientkorrigerade investeringsutgifter vilket ger de 'totala FoU-utgifterna' på detta beräkningssätt.

Detta var en kortfattad genomgång av frågorna i databasens grundstruktur som leder fram till de av SCB publicerade uppgifterna för 'intäkter (driftskostnader) för FoU', 'investeringsutgifter för FoU' och 'de totala FoU-utgifterna'.

Rapportobjekt

"rptE_RåaIntäkter grupperat på verksamhetsområde", tabellerar de råa intäkterna (dvs. ej minskade med avskrivningar eller FoU-koefficient) grupperat på verksamhetsområde.

"rptE_RåaIntäkter grupperat på år", tabellerar de råa intäkterna för respektive finansieringskategori.

"rptK_FoUintäkter grupperat på verksamhetsområde", tabellerar FoU-intäkterna (dvs. de råa intäkterna minskade med avskrivningar och den nya FoU-koefficienten) grupperat på verksamhetsområde.

"rptK_FoUintäkter grupperat på år", tabellerar de framräknade FoU-intäkterna för respektive finansieringskategori.

"rptL_Investeringsutgifter grupperat på verkomr FoUkorrade", tabellerar investeringsutgifterna (minskade med den nya FoU-koefficienten) för respektive verksamhetsområde.

"rptN_Totala_FoUutgifter grupperat på verkomr inv FoUkorr", tabellerar de totala FoU-utgifterna (dvs. summan av FoU-intäkterna och investeringsutgifterna) för respektive verksamhetsområde.

Ovanstående rapportobjekt sammanställer de framräknade uppgifterna. Eventuella framtida förändringar i rådata ger omedelbart en förändring i rapportobjekten.

Appendix 2. Sammanställning av genomförda förändringar i data

Genomgång av förändringar i form av ändrade ämnes- eller fakultets-koder, tillägg av tidigare ej rapporterade medel samt ämnesuppdelning av tidigare ej ämnesuppdelade medel.

Ändringar gjorda i tabellen *tblE_IntäkterAllaÅr*:

- Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) 2003:
Ämneskod 152 → 151
Ämneskod 153 → 152

Imputering av ämnesuppdelade uppgifter:

- Växjö universitet 1997 (tidigare högskolan i Växjö)
- Blekinge tekniska högskola 1999
- Högskolan Väst 1999 (tidigare högskolan i Trollhättan/Uddevalla)
- Högskolan i Jönköping 1999

Beräkningarna finns samlade i dokumentet ”Underlag för rev av ej ämnesfördelade uppgifter”. I flera fall förekommer finansären FakAnslag endast för undersökningsåret efter det år för vilket fördelning på ämnen ska göras, uppgifterna har flyttats till finansären ÖvFoU.

Imputering totala och ämnesuppdelade uppgifter:

- Högskolan i Gävle 1999

De totala intäkterna för forskning och forskarutbildning har hämtats från Högskoleverkets NU-databas. Fördelningsberäkningarna finns samlade i dokumentet ”Underlag för rev av ej ämnesfördelade uppgifter”. I flera fall förekommer finansären FakAnslag endast för undersökningsåret efter det år för vilket fördelning på ämnen ska göras, uppgifterna har flyttats till finansären ÖvFoU.

Fakultetsändringar:

- 2003 Lunds och Göteborgs universitet:
16 → 9

År 2003 förekommer vidare fakultetskoden 21, Övrigt. Fakultetskoden har ändrats med ledning av ämneskoden enligt nedanstående lista

Förändring av fakultetskoder

År	MY_kod	Fakultetskod	Ämneskod	Rättad fakultet
2003	0842	21	111	4
2003	0842	21	113	4
2003	0842	21	119	4
2003	0842	21	131	13
2003	0842	21	139	13
2003	0842	21	150	16
2003	0842	21	151	16

År	MY_kod	Fakultetskod	Ämneskod	Rättad fakultet
2003	0842	21	152	16
2003	0842	21	160	16
2003	0842	21	180	10
2003	0842	21	181	10
2003	0842	21	182	10
2003	0842	21	183	10
2003	0842	21	185	10
2003	0842	21	186	10
2003	0842	21	187	10
2003	0842	21	210	2
2003	0842	21	237	10
2003	0852	21	112	4

Åren 1997, 1999 och 2001 förekommer koden 902 (ALF-medel). Dessa medel har fördelats på ämnen med hjälp av den nyckel som berörda lärosäten använt år 2003. Nyckel och fördelning framgår av fliken "ALF-medel" i dokumentet "Underlag för rev av ej ämnesfördelade uppgifter".

För medicinsk fakultet vid Göteborgs universitet har fördelningen av medel på ämnen för finansären "Övriga statliga anslag för FoU" (Öv-FoU) ändrats efter kontakter med Västra Götalands läns landsting. Beräkningar och inlagda värden framgår av "M:\foi\02. Produkter\FoU inom UoH-sektorn, 260 130-0\Gemensamt\Tidsserier\Databas UoH-ekonomi 95- rev sept-\GU medicin o Odontologi ALF-medel". I huvudsak innebär förändringen att medel som tidigare fördes till ALF-medel eller okänt ämne nu fördelats på ämnen. Den del av medlen som ej fördelats på ämnen av landstinget har lagts på Medicin, ej ämnesfördelat.

Vid mötet den 15 september 2005 kom vi överens om att koden 901 (Ej ämnesuppdelat) skulle ersättas av en kod som har betydelsen ej ämnesindelad inom respektive verksamhetsområde. Följande nya koder har därför tillskapats:

11X	Humaniora och religionskunskap, ej ämnesuppdelat
13X	Samhällsvetenskap, ej ämnesuppdelat
15X	Naturvetenskap, ej ämnesuppdelat
16X	Teknikvetenskap, ej ämnesuppdelat
17X	Skogs- och Jordbruksvetenskap samt Landskapsplanering, ej ämnesuppdelat
18X	Medicin, ej ämnesuppdelat
24X	Övriga forskningsområden, ej ämnesuppdelat

Denna förändring har inneburit att även tabellen *tblD_Ämnesindelning* ändrats.

Förändringar och ursprungliga värden framgår av fliken ”Ej ämnesuppdelat m.m.” i dokumentet ”Underlag för rev av ej ämnesfördelade uppgifter”.

Inför mötet med samverkansgruppen den 16 juni 2006 konstaterades bl.a. att inga intäkter i form av Övriga FoU-anslag redovisats för medicinsk fakultet vid Uppsala universitet för år 1997. Efter kontakt med UU har 155 153 tkr på ämneskod 18X och finansiär ÖvFoU lagts till i medicinsk fakultet.

Ytterligare tabeller som har ändras är *tblF_EnkätHuvudAllaÅr*

Fakultetsändringar:

- 2003 Uppsala universitet
Posten med fakultetskod 21 (Övrigt) har tagits bort. Investeringar, avskrivningar och lokalkostnader har lagts till på övriga fakulteter med samma fördelning som intäkterna. Se fliken ”Övrig fakultet 2003” i dokumentet ”Underlag för rev av ej ämnesfördelade uppgifter”.
- Värden för Högskolan i Gävle 1999
har beräknats på fliken ”Avskrivningsandel” i dokumentet ”Underlag för rev av ej ämnesfördelade uppgifter”.

Vissa uppgifter om investeringar avskrivningar och lokalkostnader för Kungliga tekniska högskolan (KTH) 2001 och 2003 har ändrats. Ändringarna framgår nedan:

År	Variabel	Gammalt värde	Nytt värde
2001	Investeringar i byggnader	3 145	126 615
2001	Investeringar i maskiner o inventarier	642 262	97 624
2003	Investeringar i byggnader	2 988	31 460
2003	Investeringar i maskiner o inventarier	667 149	69 829
2003	Avskrivningar	145 210	123 572
2003	Lokalkostnader	271 349	303 151

TblG_FoUkoefficientAllaÅr

Fakultetsändringar:

- Värdet för Högskolan i Gävle 1999
har beräknats se fliken ”FoU-koefficient” i dokumentet ”Underlag för rev av ej ämnesfördelade uppgifter”.
- 2003 Uppsala universitet
Posterna för fakultetskod 21 (Övrigt) har tagits bort
- Blekinge tekniska högskola 1995-2003
Fakultetskoden har ändrats från 11 (Mindre och medelstora högskolor) till 15 (Teknisk).

- Handelshögskolan i Stockholm 2001 och 2003
Fakultetskoden har ändrats från 1 (Fakultetsövergripande) till 13 (Samhällsvetenskaplig).
- Teaterhögskolan i Stockholm 2001 och 2003
Fakultetskoden har ändrats från 11 (Mindre och medelstora högskolor) till 7 (Konstnärlig).

Reviderade uppgifter:

- 2003 Göteborgs universitet
Reviderade uppgifter har införts i tabellen IntäkterAllaÅr-New070116. De reviderade uppgifterna finns i tabellen IntäkterAllaÅrUpdate070116

Förändrad redovisning av finansiär

En korrigerig av redovisningen på finansiär har skett för ett antal högskolor. Finansieringskällan har angetts som Anslag till vetenskapsområden i stället för den korrekta finansiären Övriga FoU-anslag. Korrigerig har skett för följande högskolor och år.

- Danshögskolan 2001 och 2003
- Dramatiska institutet 2001 och 2003
- Högskolan i Dalarna 2001 och 2003
- Högskolan i Borås 2001 och 2003
- Institutet för rymdfysik 1999
- Konsthögskolan 1995, 2001 och 2003

Korrigerande uppgifter om investeringar, avskrivningar och lokalkostnader

Investeringar, avskrivningar och lokalkostnader på Blekinge tekniska högskola har korrigerats. De korrekta beloppen anges nedan.

- Avskrivningar 2003 ska vara 4 012. 2005 ska de vara 3 013.
- Investeringar (summa maskiner och inventarier) 2003 ska de vara 800. 2005 ska de vara 700.
- Lokalkostnad ska vara 6 189 år 2003 och 12 526 år 2005..

Appendix 3. Utbildningsbidrag som tidigare inte kommit med i statistiken

Tabell från tabellbilagan Högskoleverkets årsrapport 2006, sidan 87:

Tabell 24. Kostnader för utbildningsbidrag, budgetåren 1998-2004, tkr.

Tabellen är en sammanställning av universitetens och högskolornas redovisning av kostnader för utbildningsbidrag, i löpande priser. Under perioden 1998-2004 ingår inte kostnader för utbildningsbidrag (och därmed intäkterna som finansierar dem) i lärosätenas verksamhetsutfall och redovisas därför för kännedom i denna tabell. Fr.o.m. 2005 ingår utbildningsbidragen åter i verksamhetsutfallet. Högskoleverket har skattat fördelningen på externa medel och direkta statsanslag för följande lärosäten: Gymnastik- och idrottshögskolan år 2000-2004 och Kungliga tekniska högskolan år 2000-2003, samt Högskolan i Kalmar och Uppsala universitet år 1999.

Universitet/högskola	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Uppsala universitet totalt	0	46 116	37 450	38 339	44 850	48 599	49 802
varav finansierade av direkta statsanslag		28 766	23 583	24 146	28 252	30 408	30 242
varav finansierade av externa medel		17 350	13 867	14 193	16 598	18 191	19 560
Lunds universitet totalt	36 748	42 057	38 561	36 693	42 370	50 156	47 472
varav finansierade av direkta statsanslag	20 946	23 763	17 187	15 233	17 602	24 867	22 573
varav finansierade av externa medel	15 802	18 294	21 374	21 460	24 768	25 289	24 899
Göteborgs universitet totalt	0	38 441	39 658	41 675	45 174	48 677	46 958
varav finansierade av direkta statsanslag		25 887	26 957	29 874	29 835	31 755	31 732
varav finansierade av externa medel		12 554	12 701	11 801	15 339	16 922	15 226
Stockholms universitet totalt	24 557	28 335	27 948	27 770	25 596	27 696	30 183
varav finansierade av direkta statsanslag	20 375	21 663	20 647	19 879	18 266	19 816	21 033
varav finansierade av externa medel	4 182	6 671	7 301	7 891	7 331	7 880	9 150
Umeå universitet totalt	0	0	0	175	271	19 154	21 703
varav finansierade av direkta statsanslag						13 600	14 808
varav finansierade av externa medel				175	271	5 554	6 895
Linköpings universitet totalt	17 841	16 711	15 650	15 506	17 821	14 977	13 250
varav finansierade av direkta statsanslag	12 050	11 287	10 570	9 788	7 524	6 305	4 562
varav finansierade av externa medel	5 791	5 424	5 080	5 718	10 297	8 672	8 688
Karolinska Institutet totalt	0	0	19 245	12 371	0	0	0
varav finansierade av direkta statsanslag			12 063	4 837			
varav finansierade av externa medel			7 182	7 534			
Kungl. Tekniska högskolan totalt	0	0	1 625	2 575	5 127	7 360	11 790
varav finansierade av direkta statsanslag			597	945	1 883	2 702	4 329
varav finansierade av externa medel			1 028	1 630	3 244	4 658	7 461
Handelshögskolan i Stockholm totalt	3 764	3 610	3 498	3 310	3 019	3 613	3 832
varav finansierade av direkta statsanslag	3 764	3 610	3 498	3 310	3 019	3 613	3 832
varav finansierade av externa medel							
Sveriges lantbruksuniversitet totalt	0	3 053	2 955	2 922	5 153	6 401	5 418
varav finansierade av direkta statsanslag		3 053	2 955	2 922	5 153	6 401	5 418
varav finansierade av externa medel							
Örebro universitet totalt	0	0	1 283	2 642	5 421	5 804	5 773
varav finansierade av direkta statsanslag			1 283	2 642	3 613	3 994	5 092
varav finansierade av externa medel					1 808	1 810	681
Högskolan i Kalmar totalt	0	50	480	1 025	2 056	3 254	3 987
varav finansierade av direkta statsanslag		45	420	1 025	1 991	2 896	3 534
varav finansierade av externa medel		5	60		65	358	453
Gymnastik- och idrottshögskolan totalt	0	0	336	390	162	150	306
varav finansierade av direkta statsanslag			214	242	97	94	187
varav finansierade av externa medel			122	148	65	56	119
Södertörns högskola totalt	0	0	2 283	3 233	0	0	0
varav finansierade av direkta statsanslag			1 004	1 533			
varav finansierade av externa medel			1 279	1 700			
Totalt	82 910	178 373	190 972	188 626	197 020	235 841	240 474

Appendix 4. Anslagsökningar med anledning av de statliga avtalsförsäkringarna

Tusentals kronor, löpande pris:

	forskning 2000	forskning 2001	forskning 2002	forskning 2003
Uppsala universitet	70 204	53 251	60 369	45 907
Lunds universitet	72 471	100 126	59 335	53 273
Göteborgs universitet	96 435	36 995	45 100	36 220
Stockholms universitet	44 628	59 326	54 599	40 949
Umeå universitet	53 892	25 644	34 434	22 493
Linköpings universitet	23 893	16 943	25 702	16 500
Karolinska institutet	44 910	44 258	37 504	29 012
Kungl. Tekniska högskolan	44 065	44 231	53 675	26 695
Luleå tekniska universitet	11 019	6 603	12 093	4 988
Karlstads universitet	4 849	1 837		4 117
Växjö universitet				1 470
Örebro universitet	3 057	5 212		3 356
Mittuniversitetet		3 121	989	2 744
Blekinge tekniska högskola		523	700	1 033
Högskolan i Kalmar		752	1 110	903
Malmö högskola				2 508
Mälardalens högskola	1 056	589	1 131	793
Högskolan i Borås	779	795	689	
Högskolan Dalarna		1 286	1 464	
Högskolan på Gotland				
Högskolan i Gävle				
Högskolan i Halmstad	1 599	1 170	1 717	
Högskolan Kristianstad				
Högskolan i Skövde				
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla				
Idrottshögskolan i Stockholm				
Lärarhögskolan i Stockholm			672	
Södertörns högskola	5 281	2 538	4 962	
Danshögskolan				
Dramatiska institutet				
Konstfack	89	60	79	
Kungl. Konsthögskolan	52			
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm				
Operahögskolan i Stockholm				
Teaterhögskolan i Stockholm				
Totalt	478 279	405 260	396 324	292 961

Åren 2000-2002 beslutade lärosätena själva om fördelning av anslaget mellan Gu och FFU

År 2003 integrerades anslaget i de ordinarie anslagen och fördelningen framgår av budgetpropositionen.

Appendix 5. Beräkning av den nya FoU-koefficienten

Bakgrund

Som har beskrivits tidigare i rapporten har den forskningsstatistiska samverkansgruppen kommit fram till ett nytt sätt att räkna fram den andel av forskarutbildningen som inte skall betraktas som FoU - dvs. en ny metod för beräkning av den s.k. FoU-koefficienten.

Den hittills använda FoU-koefficienten har beräknats med hjälp av enkätinsamlade uppgifter om forskarstuderandes tidsanvändning. Denna beräkningsmodell har dock bl.a. givit upphov till stora variationer där differensen inom ett visst verksamhetsområde kunnat överstiga en kvarts miljard kronor mellan två på varandra följande undersökningar (se figur A nedan).

Den nya metoden baserar sig på antalet forskarstuderande uttryckta som heltidsekvivalenter vid de olika lärosätena fördelat på försörjningstyp. En generell schablon för utbildningsmomentet inom forskarutbildningen, oberoende av ämne, bestämdes till 60 av 160 poäng. Med hjälp av denna andel, motsvarande 37,5 %, beräknas antalet "utbildningsekvivalenter" vid respektive lärosäte fördelat på försörjningstyp. Antalet utbildningsekvivalenter multipliceras i sin tur med en kostnad som varierar beroende på typ av försörjning (t.ex. doktorandtjänst, inklusive lönebikostnad och overheadkostnad, se tabell B nedan).

Data

Utifrån en genomgång av kursplaner för forskarutbildning inom respektive område bestämdes först en genomsnittlig kursandel (Tabell A). Kursandelen beräknas såsom antalet kurspoäng dividerat med 160 (dvs. andel av fyra års heltidsstudier). Det angivna antalet kurspoäng är alltså en uppskattning av ett nationellt medelvärde inom respektive område.

Tabell A. Uppskattat antal kurspoäng inom olika områden, beräknad kursandel samt generell schablon utbildningsandel.

Nationellt 2-sifferämne	Kurspoäng	Kursandel (antal kurspoäng/160)
11 Humaniora och religionsvetenskap	60	0,3750
12 Rättsvetenskap/juridik	60	0,3750
13 Samhällsvetenskap	60	0,3750
14 Matematik	50	0,3125
15 Naturvetenskap	50	0,3125
16 Teknikvetenskap	50	0,3125
17 Skogs- och jordbruksvetenskap samt landskapsplanering	50	0,3125
18 Medicin	30	0,1875
19 Odontologi	30	0,1875
21 Farmaci	30	0,1875
22 Veterinärmedicin	50	0,3125
23 Övriga forskningsområden	60	0,3750
<i>Generell schablon för utbildningsandel, se kapitel 3</i>	60	0,3750

Istället för att använda de ämnesindelade grunduppgifterna i tabell A ovan bestämdes en generell schablon, oberoende av område, på 60 av 160 poäng. Orsaken till detta är närmare beskriven i kapitel 3. I beräkningsunderlaget behåller vi dock uppdelningen på nationellt 2-sifferämne, detta för eventuella framtida förändringar i beräkningsmodellen.

För åren 1995, 1997, 1999, 2001, 2003 och 2005 finns uppgifter om antalet forskarstuderande uttryckta som heltidsekvivalenter (uppgifter från SCB, AM/H).

För åren 1999, 2001 och 2003 finns fördelning på försörjningstyper enligt tabell B. För åren 1995 och 1997 finns inte motsvarande uppdelning. För att fördela de forskarstuderandes heltidsekvivalenter på försörjningstyper även åren 1995 och 1997 användes den genomsnittliga fördelningen för åren 1999, 2001 och 2003 beräknad per lärosäte och 2-sifferämne.

Kostnaden för de olika typerna av doktorandförsörjning uppskattades för år 2004 (Tabell B).

Tabell B. Kostnad (SEK) inom högskolesektorn för en heltidsekvivalent forskarstuderande för olika försörjningstyper inklusive lönebikostnad (LBK) samt overheadkostnad (OH).

Förkortning	Förklaring	Kostnad inklusive LBK och OH, kronor per årsverke
ASS	Assistenttjänst kombinerad med utbildningsbidrag eller klinisk assistenttjänst.	503 132
DTJ	Anställning som doktorand (oberoende av vem som finansierar tjänsten).	503 132
EXT	Yrkesverksamhet utanför högskolan med anknytning till forskarutbildningen (industridoktorand etc.). För industridoktorand anges här den del av doktorandens utbildning som bekostas av det företag (motsv) där doktoranden är anställd.	
HTJ	Tjänst inom den egna eller annan högskola med uppgifter som gäller forskning eller undervisning (adjunkt, lektor etc).	0 662 661
STM	Studiemedel.	0
STP	Stipendium.	194 400
UBB	Utbildningsbidrag.	233 280
USL	Läkartjänst eller motsvarande på undervisningssjukhus eller liknande.	883 548
ÖVR	Försörjning saknas eller yrkesverksamhet utan anknytning till forskarutbildningen.	0

Uppgifterna för år 2004 har sedan indexberäknats bakåt i tiden och framåt till 2005 med hjälp av konsumentprisindex för att anpassas till respektive undersökningsår. Observera att från och med år 2005 genomfördes vissa förändringar i forskarutbildningsstatistiken. Dessa innebar (i) att kategorin EXT bytte namn till AUH (anställning utanför högskolan), (ii) finansiering med studiemedel fördes till ÖVR, samt (iii) att kategorin ASS slogs ihop med HTJ. För att ta hänsyn till den senare förändringen beräknades ett vägt medelvärde för kategorierna ASS och HTJ.

När kostnaderna för de forskarstuderanden, fördelade efter försörjningstyp, har beräknats har uppgifter om lön hämtats från följande källor:

- För DTJ har månadslönen satts till 20 500 (enl. lönestatistik från SULF har doktorander i september 2004 en medellön på 20 423).
- För ASS har månadslönen satts till 20 500 (samma belopp som doktorander)
- För HTJ har månadslönen satts till 27 000 (enl. lönestatistik från SULF har adjunkter i september 2004 en lön på i genomsnitt 26913)
- För STP har månadslönen satts till 12 000 (har lagt på 20 % på de uppgifter som VR presenterade i ett förslag 2005-11-02)
- För UBB har månadslönen satts till 14 400 (enl. Förordning (1995:938) om utbildningsbidrag för doktorander är utbildningsbidraget från och med 1 april 2004 14 400)
- För USL²³ har månadslönen satts till 36 000 (enl. SCB:s löne-databas i december 2005 har yrke 222 Hälso- och sjukvårdsspecialister i åldern 25-39 år i genomsnitt en lön på 35800)

Därefter har en lönebikostnad för de olika försörjningstyperna beräknats. Till den beräkningen har uppgifter hämtats in från Uppsala universitet, se nedan.

1995	1997	1999	2001	2003
43,00	43,88	43,30	49,50	51,50

Lönebikostnaden förekommer ej för försörjningstyperna Stipendier och Utbildningsbidrag.

Slutligen har en OH-kostnad på 35 procent lagts på alla försörjningstyper vid kostnadsberäkningen.

Det är som uppgifter om lönerna för de olika försörjningstyperna har hämtats till år 2004. För de tidigare åren har månadslönen för de olika försörjningstyperna räknats om med KPI, se beräkningen nedan.

Från och med år 2005 har ett antal av försörjningstyperna slagits samman. Det som påverkar beräkningen av FoU-koefficienten är att Assistenttjänst (Ass) har slagits samman med Tjänst inom den egna högskolan (HTJ). Uppgift kommer endast att finnas om antalet heltidsekvivalenter för den sammanslagna (ASS+HTJ) försörjningstypen. En ny månadslön måste beräknas för denna försörjningstyp. Detta görs enklast genom att beräkna ett vägt medelvärde mellan månadslö-

²³ Läkarlöner till doktorander betalas av landstinget och inte av lärosätena, men eftersom statliga anslag för klinisk forskning och utbildning betalas till lärosäten (de s.k. ALF-medlen som ingår i intäktsredovisningen) är det rimligt att räkna bort kostnader för utbildningsmomentet också för dessa doktorander

nera för de bägge ingående försörjningstyperna för år 2003 och sedan räkna upp det med hjälp av KPI.

Kostnaden för de övriga försörjningstyperna 2005 har beräknats genom att först räknas månadslönen för 2004 för dessa försörjningstyper upp med KPI. Därefter läggs lönebidragkostnaden och OH-kostnaden till.

Försörjningstyper för aktiva doktorander i forskarutbildning

VR:s förslag	SCB	År	Lönenivå	Lönebi- kostnad	OH-påslag	Årlig kost- nad	KPI
Annat sätt högskolan	ASS	1995	18708	1,43	1,35	433 400,02	254,8
Doktorandtjänst	DTJ	1995	18708	1,43	1,35	433 400,02	254,8
Övrigt	EXT	1995	0	1	1	0	254,8
Annat sätt högskolan	HTJ	1995	24640	1,43	1,35	570 819,53	254,8
Studiemedel	STM	1995	0	1	1	0	254,8
Stipendier	STP	1995	10951	1	1,35	177 410,89	254,8
Utbildningsbidrag	UBB	1995	13142	1	1,35	212 893,07	254,8
"ALF-läkare"	USL	1995	32854	1,43	1,35	761 092,71	254,8
Övrigt	ÖVR	1995	0	1	1	0	254,8
Annat sätt högskolan	ASS	1997	18892	1,4388	1,35	440 345,62	257,3
Doktorandtjänst	DTJ	1997	18892	1,4388	1,35	440 345,62	257,3
Övrigt	EXT	1997	0	1	1	0	257,3
Annat sätt högskolan	HTJ	1997	24882	1,4388	1,35	579 967,4	257,3
Studiemedel	STM	1997	0	1	1	0	257,3
Stipendier	STP	1997	11059	1	1,35	179 151,58	257,3
Utbildningsbidrag	UBB	1997	13270	1	1,35	214 981,89	257,3
"ALF-läkare"	USL	1997	33176	1,4388	1,35	773 289,86	257,3
Övrigt	ÖVR	1997	0	1	1	0	257,3
Annat sätt högskolan	ASS	1999	18951	1,433	1,35	439 934,13	258,1
Doktorandtjänst	DTJ	1999	18951	1,433	1,35	439 934,13	258,1
Övrigt	EXT	1999	0	1	1	0	258,1
Annat sätt högskolan	HTJ	1999	24960	1,433	1,35	579 425,44	258,1
Studiemedel	STM	1999	0	1	1	0	258,1
Stipendier	STP	1999	11093	1	1,35	179 708,6	258,1
Utbildningsbidrag	UBB	1999	13312	1	1,35	215 650,32	258,1
"ALF-läkare"	USL	1999	33279	1,433	1,35	772 567,25	258,1
Övrigt	ÖVR	1999	0	1	1	0	258,1
Annat sätt högskolan	ASS	2001	19612	1,495	1,35	474 972,58	267,1
Doktorandtjänst	DTJ	2001	19612	1,495	1,35	474 972,58	267,1
Övrigt	EXT	2001	0	1	1	0	267,1
Annat sätt högskolan	HTJ	2001	25830	1,495	1,35	625 573,65	267,1
Studiemedel	STM	2001	0	1	1	0	267,1
Stipendier	STP	2001	11480	1	1,35	185 975,07	267,1
Utbildningsbidrag	UBB	2001	13776	1	1,35	223 170,09	267,1
"ALF-läkare"	USL	2001	34440	1,495	1,35	834 098,2	267,1
Övrigt	ÖVR	2001	0	1	1	0	267,1
Annat sätt högskolan	ASS	2003	20419	1,515	1,35	501 149,25	278,1

VR:s förslag	SCB	År	Lönenivå	Lönebi- kostnad	OH-påslag	Årlig kost- nad	KPI
Doktorandtjänst	DTJ	2003	20419	1,515	1,35	501 149,25	278,1
Övrigt	EXT	2003	0	1	1	0	278,1
Annat sätt högskolan	HTJ	2003	26894	1,515	1,35	660 050,23	278,1
Studiemedel	STM	2003	0	1	1	0	278,1
Stipendier	STP	2003	11953	1	1,35	193 634,1	278,1
Utbildningsbidrag	UBB	2003	14343	1	1,35	232 360,92	278,1
"ALF-läkare"	USL	2003	35858	1,515	1,35	880 066,97	278,1
Övrigt	ÖVR	2003	0	1	1	0	278,1
Annat sätt högskolan	ASS	2004	20500	1,515	1,35	503 131,5	279,2
Doktorandtjänst	DTJ	2004	20500	1,515	1,35	503 131,5	279,2
Övrigt	EXT	2004	0	1	1	0	279,2
Annat sätt högskolan	HTJ	2004	27000	1,515	1,35	662661	279,2
Studiemedel	STM	2004	0	1	1	0	279,2
Stipendier	STP	2004	12000	1	1,35	194400	279,2
Utbildningsbidrag	UBB	2004	14400	1	1,35	233280	279,2
"ALF-läkare"	USL	2004	36000	1,515	1,35	883548	279,2
Övrigt	ÖVR	2004	0	1	1	0	279,2
Annat sätt högskolan	HTJ	2005	25667	1,53	1,35	636 183	280,4
Doktorandtjänst	DTJ	2005	20588	1,53	1,35	510 297	280,4
Stipendier	STP	2005	12052	1	1,35	195 236	280,4
Utbildningsbidrag	UBB	2005	14462	1	1,35	234 283	280,4
"ALF-läkare"	USL	2005	36155	1,53	1,35	896 131	280,4

Försörjningstyper

SCB	Förklaring av försörjningstyp
ASS	Assistenttjänst kombinerad med utbildningsbidrag eller klinisk assistenttjänst.
DTJ	Anställning som doktorand (oberoende av vem som finansierar tjänsten).
EXT	Yrkesverksamhet utanför högskolan med anknytning till forskarutbildningen (industridoktorand etc.) För industridoktorand anges här den del av doktorandens utbildning som bekostas av det företag (motsv.) där doktoranden är anställd.
HTJ	Tjänst inom den egna eller annan högskola med uppgifter som gäller forskning eller undervisning (adjunkt, lektor etc.).
STM	Studiemedel
STP	Stipendium
UBB	Utbildningsbidrag.
USL	Läkartjänst eller motsvarande på undervisningssjukhus eller liknande.
ÖVR	Försörjning saknas eller yrkesverksamhet utan anknytning till forskarutbildningen.

Bearbetning

Data från BV/UA finns i filerna:

- Tab 36-2 1994-95
- Tab 36-2 1996-97
- Tab från H 99-03
- Heltidsekv_061208

I filen "*Beräkning av heltidsekvivalenter per försörjningstyp*" beräknas de genomsnittliga andelarna för de olika försörjningstyperna för de forskarstuderande under åren 1999-2003 fördelat på lärosäte och 2-sifferämne. Denna "fördelningsnyckel" appliceras sedan på uppgifterna för åren 1995 och 1997 i accessfilen "*Beräkning_av_utbildningskostnader*". Vi erhåller då, även för åren 1995 och 1997, forskarstuderandes heltidsekvivalenter fördelat på lärosäte, 2-sifferämne och försörjningstyp.

Forskarstuderandes heltidsekvivalenter för respektive år förs över till excelfilen "*Heltidsekvivalenter_95_03*" där omstuvning av data sker varefter tabellen förs tillbaks till accessfilen. Uppgifter för 2005 från excelfilen "*Heltidsekv_061208*" läggs till. Utbildningskostnaden beräknas i accessfilens fråga "*Utbildningskostnad*". Först multipliceras antalet heltidsekvivalenter uppdelat på försörjningstyp inom ett visst område med utbildningsandelen 37,5 % (60/160). Detta ger antalet utbildningsekvivalenter uppdelat på område och försörjningstyp.

Utbildningskostnaden inom de olika områdena beräknas genom att antalet utbildningsekvivalenter uppdelat på försörjningstyp multipliceras med kostnaden för en heltidsekvivalent inom respektive försörjningstyp. Uttryckt på ett annat sätt, inom ett visst område och försörjningstyp beräknas utbildningskostnaden som:

$$\text{antalet heltidsekvivalenter forskarstuderande} * 0,375 * \text{försörjningstypskostnad}$$

Resultatet förs över till Accessdatabasen med ekonomiuppgifterna för åren 1995-2005 (tabellen "*tblx10a_Utbildningskostnad*").

En FoU-koefficient beräknas slutligen såsom kvoten mellan utbildningskostnaden och 'intäkterna minus avskrivningarna' där båda tabellerna har grupperats på år, lärosäte och 2-sifferämne:

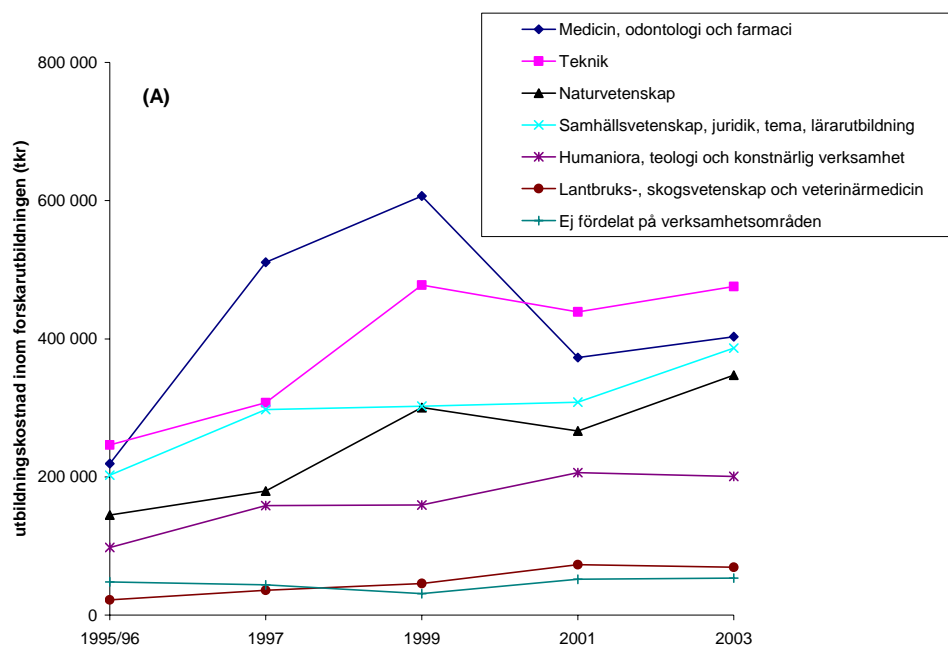
$$\text{FoU-koefficienten} = 1 - (\text{utbildningskostnad} / (\text{intäkter för forskning och forskarutbildning} - \text{avskrivningar}))$$

Effekten av den nya FoU-koefficienten

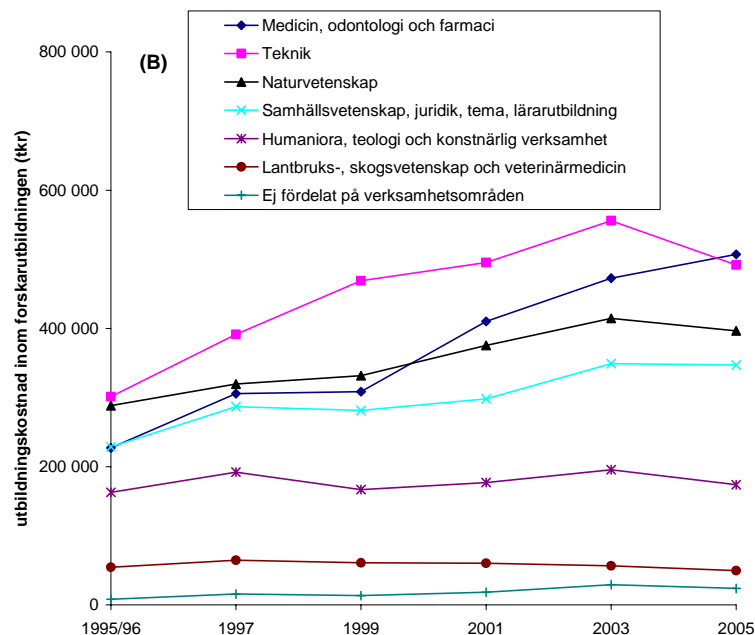
Ett sätt att studera effekten av FoU-koefficienten är att räkna ut hur stora summor den representerar. I figur (A) nedan har den tidigare använda FoU-koefficienten omräknats till tusentals kronor inom de olika verksamhetsområdena. Någon beräkning för år 2005 har inte gjorts eftersom SCB bytt beräkningsmetod i och med undersökningsåret 2005. I figur (B) återges den nya FoU-koefficienten omräknat till

tusentals kronor. Observera att dessa summor även inkluderar det som dragits från investeringsutgifterna.

Figur A.



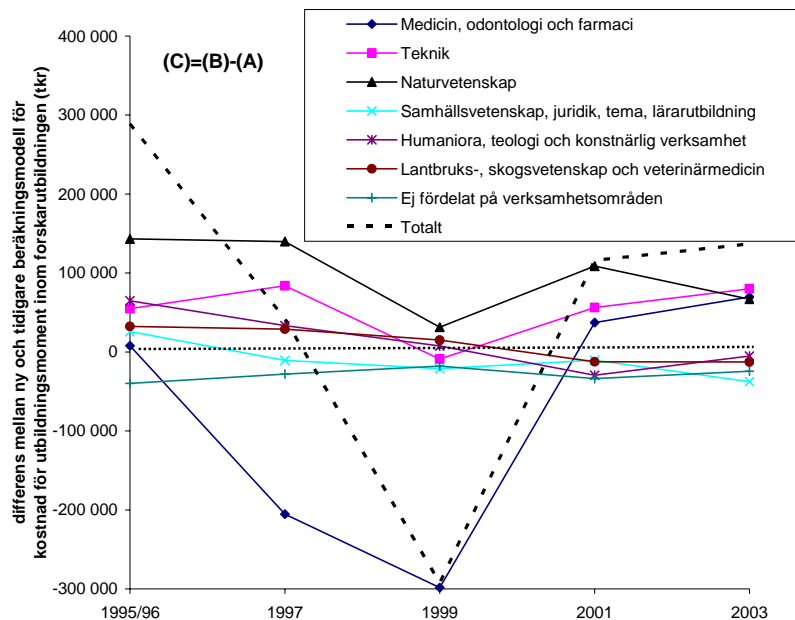
Figur B.



En jämförelse mellan figur A och B ovan ger vid handen att utbildningsmomentens omfattning inom verksamhetsområdet medicin, odontologi och farmaci har varit överskattade åren 1997 och 1999. I figur C nedan visas differensen mellan uppgifterna i figur B och A,

dvs. effekten av den förändrade FoU-koefficienten såsom det nya beräkningssättet minus det gamla beräkningssättet. Differensen presenteras dels uppdelat på olika verksamhetsområden, dels på totalnivå (tjock streckad linje). Tunn streckad linje = ± 0 .

Figur C.



Nettoeffekten av den nya FoU-koefficienten varierar kraftigt mellan olika undersökningsår. År 1995/96 innebär förändringen en minskning av de totala FoU-utgifterna med ca 300 miljoner. År 1999 innebär förändringen istället en ökning med ca 300 miljoner kronor, motsvarande ca 1,7 %. Sett till enskilda verksamhetsområden är effekten i vissa fall procentuellt större. Enligt det tidigare beräkningssättet så skulle utbildningskostnaden inom forskarutbildningen för verksamhetsområdet medicin, odontologi och farmaci ha minskat med över 200 miljoner kronor mellan åren 1999-2001. Detta förefaller orimligt eftersom antalet forskarstuderande ökade inom området under dessa år. Minskningen i utbildningskostnad på 200 miljoner har alltså inneburit att den hittillsvarande statistiken gett en felaktig bild av tillförsel av forskningsresurser på motsvarande summa. Med det nya beräkningssättet undviks denna missvisande effekt.

Fördelen med den nya FoU-koefficienten är att en direkt koppling till forskarutbildningsstatistiken skapas vilket borde innebära mindre variation i vad koefficienten representerar i kronor mellan olika framtida undersökningar av högskolesektorn. Metoden blir också lätt att anpassa till eventuella framtida förändringar i forskarutbildningens utformning.

Appendix 6. Index för fastprisberäkning

Index baserade på (i) de totala statliga konsumtionsutgifterna samt (ii) BNP med basår 2005. I fet stil markeras SCB:s undersökningsår, 1995 representerar det förlängda budgetåret 1995/96.

År	Statliga konsumtionsutgifter	BNP
1995	0,767	0,882
1996	0,784	0,890
1997	0,797	0,906
1998	0,803	0,912
1999	0,835	0,920
2000	0,875	0,933
2001	0,905	0,952
2002	0,932	0,968
2003	0,964	0,987
2004	0,971	0,988
2005	1,000	1,000
2006	1,035	1,019
2007	1,071	1,043
2008	1,117	1,062

Appendix 7. Intäkter för forskning och forskarutbildning fördelat på finansiär

I tabellen visas uppgifter hämtade ifrån SCB:s bearbetade databas för att påvisa att uppgifterna även finns uppdelade på olika finansiärer.

Denna dimension används annars inte i den övriga rapporten som främst behandlar uppgifter uppdelat på verksamhetsområde.

År	FakAnslag	ÖvFoU	ForskRåd	StatligaM	KomLandsting	EU	SvFöretag
1995	6 311 292	1 787 000	1 773 195	1 853 948	221 628	152 557	660 291
1997	6 312 880	1 673 057	1 618 455	2 109 427	259 794	377 168	725 662
1999	7 061 365	1 647 144	1 676 140	2 446 074	411 778	445 729	698 800
2001	7 793 724	1 942 634	1 520 031	2 788 434	530 684	507 599	1 123 928
2003	8 851 858	1 705 341	1 919 078	3 405 934	599 062	648 964	1 235 776
2005	9 229 830	1 824 372	2 704 141	2 910 339	733 073	824 027	1 208 892

År	ForskStiftelser	EgnaSoF	ÖvrSvOrg	UtlFöretag	UtlOrg	Övrigt	NettoRänta	Summa
1995	63 947	225 608	804 395	93 321	129 922	327 029	199 062	14 603 195
1997	348 394	116 869	1 322 124	135 557	132 901	556 611	121 952	15 810 851
1999	950 589	127 113	1 793 011	210 165	171 160	442 142	122 486	18 203 695
2001	1 245 275	191 097	2 016 906	325 955	180 597	260 106	93 919	20 520 889
2003	1 142 316	202 013	2 196 532	337 219	253 879	604 927	154 230	23 257 129
2005	910 933	232 655	2 225 503	322 956	307 448	301 837	115 192	23 851 197

Appendix 8. Hänvisningar till beräkningar

Excelfiler om ej annat anges

- *Underlag för rev av ej ämnesfördelade uppgifter*
- *SCB uppgifter KTH 97-03*
- *GU medicin o Odontologi ALF-medel*
- *Fördelning av utbildningsbidrag.xls*

Mappen "Underlag reviderad FoU-koefficient" innehållande filerna:

- *Tab 36-2 1994-95*
- *Tab 36-2 1996-97*
- *Tab från H 99-03*
- *Heltidsekv_061208*
- *Beräkning av heltidsekvivalenter per försörjningstyp*
- *Beräkning_av_utbildningskostnader (Access)*
- *Heltidsekvivalenter_95_03*